

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО ТА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

ВСП «Фаховий коледж МНУ

імені В.О. Сухомлинського»

Олена САХАРОВА

27 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СІМЕЙНЕ ПРАВО»**

освітньо-професійний ступінь	<u>фаховий молодший бакалавр</u>
галузь знань	<u>08 «Право»</u>
спеціальність	<u>081 «Право»</u>

Розробник: Рукінова Світлана Сергіївна, викладач вищої категорії циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки ВСП «Фаховий коледж МНУ імені В.О.Сухомлинського»

Світлана РУКІНОВА

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії Владислав МИРУН

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.

Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради Олена САХАРОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 08 <u>«Право»</u> (шифр, назва)	Нормативна
		Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 150	Спеціальність 081 <u>«Право»</u> (шифр, назва)	2-й
		Семестр
		3-й
		Лекції
Тижневих годин: аудиторних – 2,7 самостійної роботи студента – 7,3	Освітньо-кваліфікаційний ступінь: Фаховий молодший бакалавр	16 год.
		Практичні, семінарські
		24 год
		Самостійна робота
		110 год
		Вид контролю: іспит

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 150 год.: 40 год. – аудиторні заняття, 110 год. – самостійна робота (26,7%~73,3%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Сімейне право»: відповідно до вимог Закону України «Про фахову передвищу освіту» надати студентам базову сукупність інформації та вмінь, що формує в них необхідні вихідні знання про сімейні відносини між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами.

2.2. Завдання курсу:

- знання теоретичних засад сімейного права, зокрема вивчення та розуміння основних понять та категорій, які притаманні вищезазначеному навчальному курсу;

- опрацювання наукових джерел для ефективного вивчення теоретичного матеріалу;

- вміння використовувати теоретичний матеріал, його аналізувати та використовувати в практичній діяльності;

- сформувати у майбутніх юристів вміння мислити правовими категоріями тощо.

Передумови для вивчення дисципліни: Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: «Теорія держави і права», «Правознавство», «Юридична деонтологія» та ін.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями:**

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у юридичній діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, нести відповідальність за результати своєї діяльності.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК3. Здатність застосовувати знання основних засад та інститутів національного права. СК5. Здатність надавати консультації з типових правових питань. СК6. Здатність аналізувати правові проблеми та приймати обґрунтовані рішення.
Програмні результати навчання (РН):	

Результати навчання за циклами дисциплін:

РН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

РН9. Використовувати у професійній діяльності знання засад та інститутів галузей права національної правової системи.

РН11. Аналізувати явища та процеси у правничій сфері на основі застосування теоретичних знань і прикладних навичок у професійній діяльності.

РН14. Планувати та ефективно виконувати поставлені завдання у професійній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів та тем:

Кредит 1. Загальні положення сімейного права

Тема 1. Сімейне право як галузь приватного права. Сімейні правовідносини

Тема 2. Шлюб: поняття, умови вступу, порядок укладення

Кредит 2. Майнові та особисті немайнові права та обов'язки подружжя.

Права та обов'язки подружжя по утриманню

Тема 3. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя

Тема 4. Майнові правовідносини подружжя

Тема 5. Права та обов'язки подружжя по утриманню

Кредит 3. Шлюбний договір. Припинення шлюбу. Визначення походження дитини

Тема 6. Шлюбний договір

Тема 7. Припинення шлюбу

Тема 8. Визначення походження дитини

Кредит 4. Майнові та особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей. Правовідносини інших членів сім'ї та родичів

Тема 9. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей

Тема 10. Майнові правовідносини батьків і дітей

Тема 11. Правовідносини інших членів сім'ї та родичів

Кредит 5. Усиновлення, інші форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

Тема 12. Усиновлення

Тема 13. Інші форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

4. Структура навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Назви тем	Кількість годин					
	усього	У тому числі				
		л	п	лаб	кон	сп
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	
Кредит 1. Загальні положення сімейного права	30	4	4			22
Тема 1. Сімейне право як галузь приватного права. Сімейні правовідносини	15	2	2			11
Тема 2. Шлюб: поняття, умови вступу, порядок укладення	15	2	2			11
Кредит 2. Майнові та особисті немайнові права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки подружжя по утриманню	30	4	6			20
Тема 3. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя	10	1	2			7
Тема 4. Майнові правовідносини подружжя	10	1	2			7
Тема 5. Права та обов'язки подружжя по утриманню	10	2	2			6
Кредит 3. Шлюбний договір. Припинення шлюбу. Визначення походження дитини	30	2	6			22
Тема 6. Шлюбний договір	10	2	2			6
Тема 7. Припинення шлюбу	10	-	2			8
Тема 8. Визначення походження дитини	10	-	2			8
Кредит 4. Майнові та особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей. Правовідносини інших членів сім'ї та родичів	30	4	4			22
Тема 9. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей	10	2	2			6
Тема 10. Майнові правовідносини батьків і дітей	10	2	2			6
Тема 11. Правовідносини інших членів сім'ї та родичів	10	-	-			10
Кредит 5. Усиновлення, інші форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	30	2	4			24

Тема 12. Усиновлення	14	2	2			10
Тема 13. Інші форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	16	-	2			14
Усього годин	150	16	24			110

5.Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Загальні положення сімейного права	4
1.	Тема 1. Сімейне право як галузь приватного права. Сімейні правовідносини	2
2.	Тема 2. Шлюб: поняття, умови вступу, порядок укладення	2
	Кредит 2. Майнові та особисті немайнові права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки подружжя по утриманню	4
3.	Тема 3. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя	1
4.	Тема 4. Майнові правовідносини подружжя	1
5.	Тема 5. Права та обов'язки подружжя по утриманню	2
	Кредит 3. Шлюбний договір. Припинення шлюбу. Визначення походження дитини	2
6.	Тема 6. Шлюбний договір	2
7.	Тема 7. Припинення шлюбу	-
8.	Тема 8. Визначення походження дитини	-
	Кредит 4. Майнові та особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей. Правовідносини інших членів сім'ї та родичів	4
9.	Тема 9. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей	2
10.	Тема 10. Майнові правовідносини батьків і дітей	2
11.	Тема 11. Правовідносини інших членів сім'ї та родичів	-
	Кредит 5. Усиновлення, інші форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	2
12.	Тема 12. Усиновлення	2
13.	Тема 13. Інші форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	-
	Усього годин	16

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Загальні положення сімейного права	4
1.	Тема 1. Сімейне право як галузь приватного права. Сімейні правовідносини	2
2.	Тема 2. Шлюб: поняття, умови вступу, порядок укладення	2
	Кредит 2. Майнові та особисті немайнові права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки подружжя по утриманню	6
3.	Тема 3. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя	2
4.	Тема 4. Майнові правовідносини подружжя	2
5.	Тема 5. Права та обов'язки подружжя по утриманню	2
	Кредит 3. Шлюбний договір. Припинення шлюбу. Визначення походження дитини	6
6.	Тема 6. Шлюбний договір	2
7.	Тема 7. Припинення шлюбу	2
8.	Тема 8. Визначення походження дитини	2
	Кредит 4. Майнові та особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей. Правовідносини інших членів сім'ї та родичів	4
9.	Тема 9. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей	2
10.	Тема 10. Майнові правовідносини батьків і дітей	2
11.	Тема 11. Правовідносини інших членів сім'ї та родичів	-
	Кредит 5. Усиновлення, інші форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	4
12.	Тема 12. Усиновлення	2
13.	Тема 13. Інші форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	2
	Усього годин	24

8. Самостійна робота
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Загальні положення сімейного права	22
1.	Тема 1. Сімейне право як галузь приватного права. Сімейні правовідносини	11
2.	Тема 2. Шлюб: поняття, умови вступу, порядок укладення	11
	Кредит 2. Майнові та особисті немайнові права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки подружжя по утриманню	20
3.	Тема 3. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя	7
4.	Тема 4. Майнові правовідносини подружжя	7
5.	Тема 5. Права та обов'язки подружжя по утриманню	6
	Кредит 3. Шлюбний договір. Припинення шлюбу. Визначення походження дитини	22
6.	Тема 6. Шлюбний договір	6
7.	Тема 7. Припинення шлюбу	8
8.	Тема 8. Визначення походження дитини	8
	Кредит 4. Майнові та особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей. Правовідносини інших членів сім'ї та родичів	22
9.	Тема 9. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей	6
10.	Тема 10. Майнові правовідносини батьків і дітей	6
11.	Тема 11. Правовідносини інших членів сім'ї та родичів	10
	Кредит 5. Усиновлення, інші форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	24
12.	Тема 12. Усиновлення	10
13.	Тема 13. Інші форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	14
	Усього годин	110

9.Форми роботи та критерії оцінювання

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, екзамен) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу кредиту.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється **відмінно** якщо студент активно працює протягом усього заняття, дає повні відповіді на запитання викладача у відповідності з планом практичного заняття і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, знання відповідної літератури та законодавства з питань обліку та оподаткування, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення й висновки, правильно виконує навчальні завдання.

Студенту виставляється **дуже добре** за умови дотримання таких вимог: студент активно працює протягом практичного заняття, питання висвітлені повно, викладення матеріалу логічне, обґрунтоване фактами, з посиланнями на відповідні нормативні документи та літературні джерела, висвітлення питань завершене висновками, студент виявив уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. Але у відповідях допущені неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення студента до фактів і подій або допущені 1—2 арифметичні і 1—2 логічні помилки при розв'язанні задач.

Студенту виставляється **добре** за умови дотримання таких вимог: студент активно працює протягом практичного заняття, питання висвітлені достатньо повно, викладення матеріалу логічне, обґрунтоване фактами, з посиланнями на відповідні нормативні документи та літературні джерела, висвітлення питань не повністю завершене висновками, студент виявив уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. Але у відповідях допущені неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення студента до фактів і подій або допущені 3—4 арифметичні і 2—3 логічні помилки при розв'язанні задач.

Студенту виставляється **достатньо** в тому разі, коли студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу,

законодавства та навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки й розв'язувати задачі. Але на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу або 3—4 логічних помилок при розв'язанні задач.

Студенту виставляється **задовільно** в разі, коли студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення, виявлене невміння розв'язувати навчальні задачі.

Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Встановлюються наступні вагові коефіцієнти:

- Екзамен - 0,4
Поточний контроль дисципліни, яка закінчується екзаменом - 0,6
- Залік – 0,2
Поточний контроль дисципліни, яка закінчується заліком - 0,8

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 кредитів.

Оцінювання 5 кредитів = 500 балів.

Поточний контроль				Накопичувальні бали/ Сума (500 балів)
1 кредит				
П1	П2		C1	100
30	30		40	
Поточний контроль				Накопичувальні бали/ Сума
2 кредит				
П3	П4	П5	C2	100

20	20	20		40	
Поточний контроль					Накопичувальні бали/ Сума
3 кредит					
П6	П7	П8		С3	100
20	20	20		40	
Поточний контроль					Накопичувальні бали/ Сума
4 кредит					
П9	П10			С4	100
30	30			40	
Поточний контроль					Накопичувальні бали/ Сума
5 кредит					
П11	П12			С5	100
30	30			40	

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал. Завданням підсумкового контролю (КР, іспит) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

10. Засоби діагностики

Одним із важливих засобів підвищення ефективності навчального процесу є створення регулярної, активної, стимулюючої системи навчальної роботи студентів. Ця стимулююча система проявляється у застосуванні різних видів контролю.

Контроль за виконанням студентами навчального плану з курсу «Сімейне право», за рівнем отриманих ними знань, набутих навичок й умінь здійснюється за допомогою форм поточного, проміжного і підсумкового контролю, визначених навчальною програмою.

1. Поточний контроль здійснюється у ході повсякденної роботи студентів під час проведення семінарських (практичних) занять та інших форм контролю і має на меті перевірку рівня знань студента за темами дисципліни. Такий вид контролю стимулює у студентів прагнення до систематичної самостійної роботи, виконання практичних завдань, підвищення інтересу до навчальної дисципліни, формування почуття відповідальності за результати навчання.

Поточний контроль проводиться, зокрема, у таких формах:

- 1.1. Метод усного контролю: індивідуальне або фронтальне опитування.
- 1.2. Метод письмового контролю: контрольна робота
- 1.3. Метод тестового контролю (письмового).
- 1.4. Метод самоконтролю.

2. Підсумковий контроль застосовується для перевірки успішності знань студентів після завершення вивчення навчальної дисципліни і здійснюється у формі іспиту.

11. Методи навчання

- 1. Проблемні лекції** направлені на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами. Студентам під час лекцій роздається друкований матеріал, виділяються головні висновки з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного обмірковування. Студенти здійснюють коментарі самостійно або за участю викладача.
- 2. Робота в малих групах** дає змогу структурувати семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування.
- 3. Семінари-дискусії** передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.
- 4. Мозкові атаки** – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.
- 5. Кейс-метод** – розгляд, аналіз конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності.
- 6. Презентації** – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань.

12. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2022 № 2947-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Конвенція про права дитини: Міжнародний документ від 20.11.1989 / ООН URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
5. Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах: Міжнародний документ від 21.01.1993 / СНД. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text
6. Порядок провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: Постанова Кабінету міністрів України від 8.10. 2008 № 905 / Кабінет міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/905-2008-%D0%BF#Text>
7. Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні: Наказ Міністерства юстиції України від 22.11.2007 N 1154/5 / Міністерство юстиції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1305-07#Text>
8. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 № 2398-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text>
9. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя: Постанова Пленуму Верховного суду України від 21.12.2007 № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07#Text>
10. Практика розгляду судами справ, пов'язаних із позбавленням батьківських прав, поновленням батьківських прав, усиновленням, установленням опіки та піклування над дітьми: Постанова Пленуму Верховного суду України від 11.12.2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0020700-08#Text>.

Підручники, навчальні посібники

1. Борисова В.І., Жилінкова І.В. Сімейне право : підручник / В.І. Борисова, І.В. Жилінкова. – Київ : Право, 2022. – 320 с.
2. Дзера О. В., Боднар Т. В. Сімейне право України: підручник / О. В. Дзера, Т. В. Боднар. Суми : Юрінком Інтер, 2023. 520 с.
3. Дякович М. М. Сімейне право України : навч. посіб. / М. М. Дякович. – Харків : ЕКУС, 2022. – 416 с.
4. Менджул М. В. Порівняльне сімейне право : навчальний посібник. Ужгород : «РІК-У», 2021. 296 с.

5. Науково-практичний коментар. Сімейний кодекс України / за заг. ред. Т. В. Боднар, О. В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 552 с.
6. Сімейне право України: навчальний посібник / за ред. Дякович М. М. Харків: ЕКУС, 2022. 416 с.
7. Сімейне право України: підручник / за ред. А. О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с.
8. Сімейне право : навч.-метод. посібник / К. М. Глиняна, О. І. Сафончик, К. І. Спасова. – Одеса : Фенікс, 2023. – 105 с.

Інформаційні ресурси

Офіційні веб-сайти органів державної влади України

1. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт/ - Режим доступу до електронних документів: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index//>.
2. Президент України: офіційне інтернет-представництво. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.president.gov.ua/>.
3. Урядовий портал: єдиний веб-портал виконавчої влади України. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Пошукові правові системи

1. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт: Законодавство України. - Режим доступу до електронних документів: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/index/>
2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт: Законотворча діяльність Верховної Ради України: Законопроекти: Пошук за реквізитами. - Режим доступу до електронних документів: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc2.

Журнальні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: пошукова система сайту: Наукова періодика України. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>.
- 2.Юридичний журнал: сайт журналу. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.justinian.com.ua/>.

Газетні ресурси

1. Голос України: газета Верховної Ради України: веб-сайт. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.golos.com.ua/>.
2. Урядовий кур'єр: газета центральних органів виконавчої влади: веб-сайт. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.ukurier.gov.ua/uk/>